

Kráľova Lehota

Obecný časopis

Apríl 2008

Číslo 1

Ročník 4

Penzión Larion Kráľova Lehota

Tel.: 044 5224500, 0903 955278 E-mail: info@penzionlarion.sk Web: www.penzionlarion.sk
0903 307640

Južná strana penziónu

Zdenkovi Lehotským, že dokázali postaviť taký pekný, moderný objekt. Pásku pred penziónom slávnostne prestrihli bratia Lehotskovci spolu so sestrou Dáškou. Nato zažiaril nad penziónom ohňostroj.

V priestoroch reštaurácie privítal hostí Mirko Lehotský, ktorý vo svojom príhovore spomenul prácu, ktorú bolo počas troch rokov vykonať, aby na mieste schátratej závodnej kuchyne a slobodárne vyrástol moderný

V piatok 25. januára 2008 o 18. hod. bol slávnostne otvorený novovybudovaný penzión Larion v Kráľovej Lehote. Na slávnosti sa zúčastnilo 70 pozvaných hostí. Na priečelí penziónu sa k nim prihovoril starosta Kráľovej Lehoty, ktorý s potešením privítal skutočnosť, že aj naša obec sa dočkala dôstojného ubytovacieho a stravovacieho zariadenia, ktorého súčasťou je aj športové a regeneračné vyžitie. Vyslovil uznanie a poďakovanie bratom Mirkovi a

Otvorenie penziónu

penzión. Vyslovil ľútosť nad tým, že sa tohto dňa nedožil otec, ktorý stál pri myšlienke tejto stavby a v mene celej rodiny mu poďakoval. Poďakoval tiež všetkým, ktorí pri realizácii stavby pomáhali a na nej pracovali. Svoj príhovor ukončil slávnostným prípitkom. Slávnostné posedenie s občerstvením vo forme švédskych stolov spríjemňovala ľudová hudba z Východnej.

Penzión Larion (Larion je planéta objavená v r. 1973) firmy Lehotský comp., s. r. o., je situovaný pri vstupe do obce Kráľova Lehota.

Slávnostný príhovor

Kráľova Lehota

Apríl 2008 / číslo 1

Ročník 4

Slávnostné posedenie

Recepcia

Slovenská izba

Reštaurácia

Pre verejnosť je penzión otvorený od 28. 1. 2008. Pred penziónom je parkovisko pre osobné autá i autobusy. Poskytuje ubytovanie v 19 izbách a 2 apartmánoch. Izby sú vybavené satelitnou televíziou, telefónom s priamou voľbou, prípojkou na internet, sprchovacím kútom a WC. Stravovanie a občerstvenie zabezpečuje reštaurácia so 60 miestami, štýlová slovenská izba s krbom a s 24 miestami, dve letné terasy s 20 a 30 miestami a vonkajším krbom. Otvorené je v pondelok až nedeľu od 8.00 do 22. 00 hod. K dispozícii je aj detský kútik a pri recepcii počítač pripojený na internet.

Na športové a relaxačné vyžitie je halové sguashové ihrisko, aerobic a finska sauna s vírivou vaňou. V letnom období je k dispozícii futbalové ihrisko. Pripravuje sa tenisové a volejbalové ihrisko, minigolf, v zime klzisko.

Text a foto F. Bizub

Letný a zimný čas

Na území Slovenska sa letný čas zaviedol prvý raz počas 1. svetovej vojny v r. 1915 a 1916. Sleduje sa ním šetrenie energie na osvetlenie. Je to preto, lebo v priebehu leta je čas v stredoeurópskom priestore odklonený od astronomického času v anglickom Greenwichi o 2 hodiny. Potom u nás platil letný čas v rokoch 1940 – 1949, kedy sa posúval o 2 hodiny. Od r. 1979 sa u nás letný čas využíva každý rok posunutý o 1 hodinu. Do r. 1995 trval 6 mesiacov. Od r. 1996, keď sa dĺžka nášho letného času zosúladiť s Európskou úniou, trvá 7 mesiacov. Na jar v poslednú marcovú nedeľu sa čas posunul o 1 hodinu dopredu, čiže z 2 na 3 hodinu rannú, v jeseni v poslednú októbrovú nedeľu sa vrátil na pôvodný (zimný) čas, čiže z 3 na 2 hodinu rannú.

Uznesenie číslo 6 / 2007

zo zasadnutia Obecného zastupiteľstva v Kráľovej Lehote, konaného dňa 29. 11. 2007

Obecné zastupiteľstvo v Kráľovej Lehote

A. konštatuje, že

uznesenie čís. 5/2007 z Obecného zastupiteľstva konaného dňa 22. 10. 2007 bolo splnené

B. schvaľuje

1. zmenu rozpočtu obce za rok 2007 podľa skutočne prijatých príjmov a vynaložených výdavkov
2. rozpočet obce na rok 2008
3. Všeobecne záväzné nariadenie č. 1/2007 o miestnych daniach a miestnom poplatku za komunálne odpady a drobné stavebné odpady na území obce Kráľova Lehota

C. berie na vedomie

1. stanovisko hlavného kontrolóra obce Kráľova Lehota k správe o plnení rozpočtu a záverečného účtu za rok 2006
2. rozpočet obce na roky 2009 a 2010

D. súhlasí

so zastupovaním matrikárky počas jej neprítomnosti (nemoc, dovolenka) matrikárskou Mesta Liptovský Hrádok Milotou Hromádkovou, nar. 16.01.1952, bytom Podtúreň, J. Böhmera 57 a zástupkyňou Mesta Liptovský Hrádok Máriou Lichardusovou, nar. 11.05.1957, bytom Liptovský Hrádok, ul. M. Rázusa 590/44

Overovatelia: Danica Lehotská, Ing. Ján Šteuček

Starosta obce: Vladimír Kaprín

Uznesenie číslo 1 / 2008

zo zasadnutia Obecného zastupiteľstva v Kráľovej Lehote, konaného dňa 18. 02. 2008

Obecné zastupiteľstvo v Kráľovej Lehote

A. konštatuje, že

Uznesenie čís. 6/2007 z Obecného zastupiteľstva konaného dňa 29. 11. 2007 bolo splnené

B. schvaľuje

1. správu o plnení rozpočtu Obecného úradu v Kráľovej Lehote k 31. 12. 2007
2. navýšenie dohodnutej ceny o 15 %, t.j. o sumu 9.720,- Sk za prepracovaný geometrický plán na miestnu komunikáciu (stará dedina) z dôvodu zapísania cesty na LV Obce Kráľova Lehota ešte pred pozastavením zápisu v katastrí nehnuteľnosti z dôvodu ROEP
3. darovanie časti pozemku parc. č. 152 v kat. území obce Kráľova Lehota, druh pozemku cesta, o výmere 45 m² k parc. č. 157/7 diel 5 pre Cirkevný zbor ECAV na Slovensku so sídlom v Kráľovej Lehote s tým, že všetky úkony spojené s prevodom darovacej zmluvy si zabezpečí cirkev na vlastné náklady
4. finančný príspevok vo výške 5.000,- Sk Komunitnej nadácii Liptov, SNP 12, 033 01 Liptovský Hrádok

Overovatelia: Jozef Lesák, Pavel Lehotský ml.

Starosta obce: Vladimír Kaprín

Rozvoj obce

Aktivity v období december 2007 – marec 2008

V rámci aktivačnej činnosti prevádzali nezamestnaní z našej obce (v počte 14 osôb) čistenie chodníkov a verejných priestranstiev od snehu.

Zabezpečoval sa dovoz, pílenie, štiepanie a rúbanie dreva do objektu kotolne materskej školy a kultúrneho domu.

Do Veľkonočných sviatkov bola celá obec pozametaná a vyčistená od posypového materiálu a nečistôt po zimnom období. Na Veľkonočný pondelok 26. marca 2008 napadlo 31 cm mokrého snehu, ktorý sme však dokázali v ranných a dopoludňajších hodinách z miestnych komunikácií odstrániť.

Plán rozvoja obce v roku 2008

- Bola podaná žiadosť na Environmentálny fond Bratislava na pokračovanie kanalizácie a ČOV II. etapy v roku 2008. V prípade kladného rozhodnutia a pridelených finančných prostriedkov sa bude pokračovať vo výstavbe o rozpočtovom náklade (RN) 5,8 mil. Sk.
- V priebehu mesiacov apríl – máj 2008 bude rozhodnuté o podanej žiadosti obce na Ministerstvo kultúry SR v rámci programu „Obnovme si svoj dom“ na kultúrnu pamiatku Kaštieľ (objekt materskej školy), stavebné úpravy – obvodový plášť a spevnenie plochy, o RN 1,73 mil. Sk.
- Bola podaná žiadosť na Ministerstvo financií SR o poskytnutie finančnej dotácie na „Rekonštrukciu a modernizáciu miestneho rozhlasu v obci“ o RN 368 tis. Sk.
- Nový prístupový chodník do obce Kráľova Lehota (od potoka Bocianka po miestnu komunikáciu k ihrisku). Vypracovaná projektová dokumentácia rieši po pravej strane vstupu do obce vedľa štátnej cesty zelený pás a chodník o šírke 1,6 m zhotovený zo zámkovej dlažby medzi obrubníkmi, dĺžka chodníka 202,2 m, RN na stavbu 962 tis. Sk. Výstavba chodníka je potrebná, lebo z dôvodu rozsiahlej veternej kalamity v lokalite Lesných správ Čierny Váh a Liptovská Teplička pri zvoze drevnej hmoty nákladnými autami cez našu obec prichádza denne k ohrozeniu bezpečnosti a zdravia chodcov v uvedenom úseku. Starosta zabezpečuje finančný príspevok a spolufinancovanie z mimoriadneho fondu.
- Rekonštrukcia havarijného stavu vykurovania Kultúrneho domu (prízemie, poschodie, včetně kotolne) – vypracovaná je projektová a rozpočtová dokumentácia na dve etapy o celkovom RN 1,2 mil. Sk.
- Oprava prelomeného a nahnitého dreveného krovu na štíte starej pošty zo severnej strany od miestnej komunikácie, oprava rozpadajúceho sa komína na Kultúrnom dome.
- Majetko – právne vysporiadanie jestvujúceho stavu miestnej komunikácie v starej dedine, včetně chodníkov a odvodňovacieho rigolu na LV obce.

V. Kaprín

Zo života obce

Posledný fašiang

Posledný fašiang vyšiel tohto roku zavčasu. Už v sobotu 2. februára 2008 dopoludnia chodil maškarný sprievod po obci a vo večerných hodinách pokračovala zábava, ktorej súčasťou bola aj tombola s hodnotnými cenami a akt pochovávanía basy. Maškarný sprievod i zábavu zorganizovala a zabezpečila Miestna skupina SČK.

Foto V. Kapríni

1. ročník stolnotenisevého turnaja o pohár starostu obce

Putovné poháre

Víťaz turnaja

Uskutočnil sa 16. februára 2008 v sále Kultúrneho domu. Jeho organizátormi boli súrodenci Ivan a Peter Čimborovci. Zúčastnilo sa ho 24 neregistrovaných súťažiacich z obce a okolia. Súťažilo sa o vecné ceny, víťaz získal putovný pohár. Víťazom turnaja sa stal Samuel Lehotský Mikušovie. Na druhom mieste sa umiestnil Jozef Jelínek st., a na treťom mieste Martin Jelínek.

Výstava veľkonočných kraslíc

Rezbár Novotný vysvetľuje techniku zdobenia

Boli tu kraslice slamienkové, drôtované, madejrové, maľované a voskovky od Jozefa Hvozduka zo Sečoviec, kraslice od Agáty Saxovej z Prešova, Evy Lehotskej z Kráľovej Lehoty, Melánie Demetrovej z Prešova, Anny Cimbalákovovej z Bardejova, Jarmily Tomkovej z Partizánskeho, ktorá mala na výstave viacero noblesne vyzdobených kuracích, husacích, ale aj pštrosích vajec, zdobených krajkou a zlatými prvkami. Časťou svojej zbierky prispela aj Zita Marijášová z Liptovského Mikuláša, ktorá sa venuje drôtikovaniu kraslíc. Vzácnosťou tohtoročnej výstavy boli tiež nádherné voskom zdobené veľkonočné vajčička od už nežijúcej Mgr. Tatiany Makovickej z Liptovského Mikuláša.

Do stálej zbierky našej galérie zaslala dve svoje kraslice Jarmila Fújaková z Kysuckého Lieskoveca. Zdobí ich semiačkami rastlín. Podľa jej techniky som začal semiačkami zdobiť kraslice i ja. Využívam na to najmä ľanové a makové semiačka, z ktorých najčastejšie vytváram geometrické tvary a kvety. Na kraslice ich lepím, čo vyžaduje veľkú zručnosť a trpezlivosť. Odmenu sú však krásne kraslice o ktoré je veľký záujem.

Počas dvoch týždňov trvania výstavy sa prišlo na ňu pozrieť 247 návštevníkov, prevažne turistov tráviacich na Liptove veľkonočné sviatky, ale aj záujemcov z Kráľovej Lehoty a okolia. Vo vedľajšej drevničke si niektorí návštevníci mohli pozrieť, ale aj vyskúšať zdobenie kraslíc voskom aj lepením semienok. Výstava bola propagovaná v novinách Sme, v novinách Liptov, v Podtatranských novinách a v hlavnom večernom spravodajstve TV JOJ.

O galérii sa viacej dozviete na www.galerianaskale.sk a rezbardalo@galerianaskale.sk. Galériu je možné navštíviť po telefonickom dohovore na č. 0908 906919.

D. Novotný, foto F. Bizub

Dar mladých štiavnických lesníkov

V hornej záhrade kultúrnej pamiatky kaštieľa Lehotských, terajšieho sídla materskej školy, bol 3. apríla 2008 vysadený Sekvojovec mamutí. Štvorročný stromček je výsledkom spojenia odborných vedomostí, pracovitosti, trpezlivosti a lásky k prírode mladých pestovateľov zo Strednej lesnickej školy v Banskej Štiavnici. Krúžok pracuje pod odborným vedením Ing. Kataríny Gálikovej a Ing. Veroniky Dudíkovej a dosahuje zaujímavé pestovateľské výsledky. S myšlienkou zasadiť tento stromček v našej dedine prišla naša rodáčka Janka Bernáthová, rod. Lehotská z Banskej Štiavnice. Záštitu a starostlivosť oň prevzali kronikár obce František Bizub a starosta obce Vladimír Kapríni.

Nech deti i stromček rastú ako z vody

Sekvojovec mamutí (*Sequoiadendron giganteum*) je vždy zelený tisovcovitý ihličnatý strom, ktorý rastie v pohorí Sierra Nevada v Kalifornii v USA. Patrí medzi najstaršie rastliny na Zemi a k najväčším stromom na svete. Vo svojej domovine dosahuje výšku až 120 m a vek 4000 rokov. Do Európy bol dovezený v r. 1854, u nás dorastá do výšky 20 – 45 m.

Bi, foto V. Kapríni

Futbal sezóna 2007 / 2008, III. trieda B dospeli

Kolo	Dátum	Čas	Domáci - hostia
12.	13. 4. 08	15.30	L. Ondrej – K. Lehota
13.	20. 4. 08	16.00	K. Lehota – Hybe
14.	27. 4. 08	16.00	L. Trnovec – K. Lehota
15.	4. 5. 08	16.30	Dovalovo – K. Lehota
16.	11. 5. 08	16.30	K. Lehota – P. Lehota
17.	18. 5. 08	17.00	Ploštín – K. Lehota
18.	25. 5. 08	17.00	K. Lehota – V. Poruba DSŽ B
19.	1. 6. 08	17.00	Vavrišovo – K. Lehota
20.	8. 6. 08	17.00	K. Lehota – Ondrášová
21.	15. 6. 08	17.00	Galovany – K. Lehota
22.	22. 6. 08	17.00	K. Lehota – Götovany

www.obfz-lm.sk

Hráčsky káder pre jar 2008

Brankári: Jozef Ballon, Zd. Lehotský. Obrancovia: P. Čimborá, Ján Lehotský, Samuel Lehotský, R. Lehotský, M. Libiček, J. Šmihovský. Stredopoliari: I. Čimborá, M. Sirotiak, Št. Kunák, Zd. Lehotský, P. Michalko, K. Pastucha. Útočníci: T. Piovarčí, J. Kunák, Michal Lehotský, Martin Lehotský, F. Juha, Jaroslav Lehotský. Vedúci: Pavel Piovarčí. Tréner: Pavel Moravčík.

Tanečný krúžok Rómske tance

Účinkuje od 1. októbra 2007 pri Základnej škole v Hybiach pod vedením učiteliek Mgr. Jany Durišovej a Mgr. Anety Michalidesovej. Rómski žiaci sa v ňom stretávajú 1 krát v týždni na 3 hodiny. Zdokonaľujú svoj prirodzený hudobný a pohybový talent i zmysel pre rytmus a učia sa

kultivovanému tanečnému prejavu. Rómske tance sú spojené s pestrofarebným oblečením. Zatiaľ mali kostýmy zapožičané, pracujú však na zhotovení vlastných, čo však stojí peniaze, preto by privítali podporu od sponzorov.

V 15 členom krúžku sú z Kráľovej Lehoty Filip Jankovský, Viola Mareková, Gréta Mírgová, Marián Mírka, Tomáš Mírka, Libuša Polhošová, Roman Polhoš a Simona Polhošová, z Hýb Andrea Lacková, Igor Lacko, Lukáš Lacko, Simona Lacková, Viera Lacková, Július Lehotský a Mária Lehotská.

Napriek krátkej dobe trvania krúžku dosiahli už prvé významné úspechy. Na VIII. ročníku prehliadky rómskych spevákov a tanečníkov Krajina Slnka 27. 11. 2007 v Liptovskom Mikuláši vystúpili s tanečnou choreografiou Ša-la-la-la-li a pri baladickej rómskej piesni v podaní štvrtáka Mariána Mírku z Kráľovej Lehoty ostalo úplne ticho, tak prítomných jeho prednes dojal. Na podujatí Voňavé Vianoce 10. 12. 2007 v Kultúrnom dome v Hybiach predviedli rómske tance a Marián Mírka spieval sprevádzaný Romanom Polhošom z Kráľovej Lehoty hrou na syntetizátor. Taktó sa rozvíja kultúra Rómov, ktorá je jedinečná iba v podaní ich samotných.

Text a foto F. Bizub

Na Vianoce 2007 v Kultúrnom dome v Hybiach

Z histórie obce

Priemyselné objekty v Kráľovej Lehote a okolí v 18. - 19. storočí

Prvé stroje okrem ľudskej sily a domácich zvierat poháňala najmä voda. V našej obci a jej blízkom okolí sú veľmi dobré spádové pomery na vodných tokoch. Preto tu bolo veľa priemyselných objektov. Voda bola hlavnou pohonnou silou celé storočia, prvé parné stroje zaviedli na Slovensku až po roku 1856.

Na Bocianke od Malužinej po Kráľovu Lehotu bolo údajne 13 valašských píl, takže temer na každých 200 m stála jedna. Jednoduché valašské píly, ktoré pilili len po jednej doske, časom zanikli a nahradili ich píly gátrové. Keďže boli výkonnejšie, už ich nebolo treba toľko. V 19. storočí drevársky priemysel však v obci prekvital, na Váhu a Bocianke vraj bolo 7 takýchto píl. V prvej polovici 19. storočia sa lesný erár celkom vážne zaoberal postavením veľkej píly v Kráľovej Lehote pri sútoku Bocianky do Váhu, nakoniec ju postavili v Liptovskom Hrádku a je v prevádzke dodnes. (1). Vodu na pohon hrádockej píly brali z Váhu cez úpusť Hrádok (2).

Veľká cisárska píla (28) stála na Bocianke už pred rokom 1740, zanikla koncom 19. stor. Poniže nej bol mlyn Famílie Lehotskej (27). Pozostatky jeho rumoviska aj 350 m dlhého prírodného kanála sa zachovali dodnes, lokalita kde sa nachádzajú sa nazýva Mlynské, tam kde je prameň obecného vodovodu. Okrem vody z Bocianky, mlyn využíval aj tento silný prameň, aby mu v zime voda nezamrzala. Píla Daniela Lehotského Šimúnovie (26) bola na Bocianke v lokalite Kút. Zanikla tiež koncom 19. stor. Pozostatky jej dreveného kanála na prívod vody sa našli v roku 2004 pri výstavbe rybníkov. Aj tam je silný prameň vody. Pri ústí Bocianky do Váhu na Šmýkanci bola píla Famílie Lehotskej (19). Keď zanikla, na jej mieste postavil v roku 1860 Žigmund Haas z Budapešti novú výkonnú gátrovú pílu. Píla mala od roku 1912 vlastnú elektrárňu, z nej viedla elektrická sieť až do priemyselných objektov na Maši. Teraz je tam píla Mateja Antola.

Na brehoch Váhu v úseku od ústia Bocianky po ústie Hybice bolo veľké pltisko (16), kde sa z malých plti, prichádzajúcich po Hybici a Bielom Váhu, ale najmä po Čiernom Váhu a Bocianke, zbíjali plte veľké, plávajúce sa až na Belehradu.

Kameň na stavby ťažili a lámali v kameňolome (25) poniže svarinských lúk Za druhým závozom zo skaly vedľa cesty. Z nej ešte do polovice 21. stor. drvili kameň na trať úzkokoľajnej železnice, keďže viedla tesne popod neho.

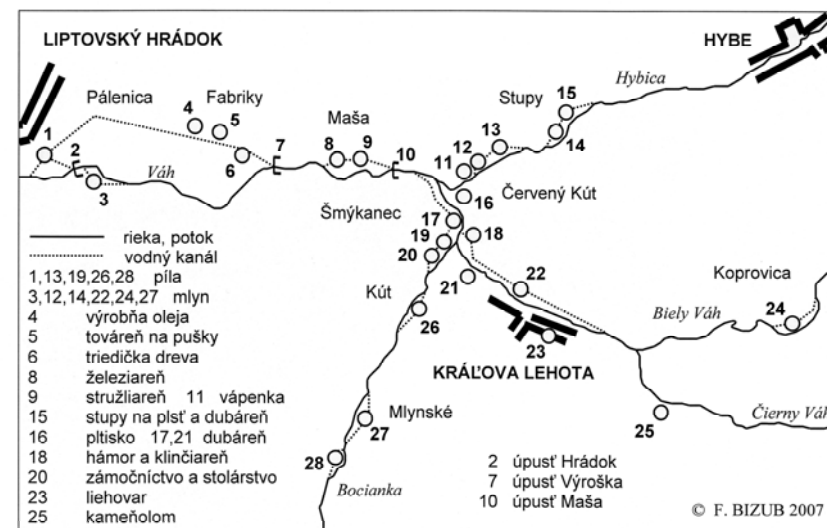
Na Bielom Váhu v Koprovcici bol hybský mlyn (24). Spomína sa v roku 1817. Miel obilie ešte po 1. svetovej vojne. Z mlyna ostali len časti prírodného kanála a pivnica vo svahu.

Priamo v dedine bol liehovar (23). Podľa hlásenia hrádockého slúžneho J. Lubyho z 22. 3. 1881 mal liehovar charakter továrne, čiže nebol malý. Tam, kde je teraz drevárska továreň, bola zámočnícka, stolárska a tesárska dielňa a píla (20) Šimúnovej vetvy Lehotskvcov. Zachoval sa súpis jej inventáru z rokov 1797 – 1893, čiže fungovala takmer sto rokov.

Oproti dedine na pravej strane Váhu, tesne pod úpäťm Vachtárovej, stál kráľovský, čiže komorský mlyn (22). K mlynu viedol z dediny drevený most, pozostatky jeho pilierov vidno vo Váhu ešte i dnes. Tak isto poznať trasu jeho vodného kanála počínajúc od Pasiek (tam sú vo vode ešte drevené piliere hate) a rumovisko základov budov. Vodný kanál od tohto mlyna pokračoval do hámru a klinčiarnie (18), ktorá bola na mieste bývalého jazera Štróblovej vily. Spracovávali tam železo z Maše. Hámor s klinčiarnou zanikli v roku 1875.

Dubáreň na parný pohon (21), v ktorej drvili smrekovú kôru pre mikulášske koželužne, stála ešte v polovici 20. stor. poniže železničnej stanice na mieste, kde je teraz parkovisko pred novobudovaným penziónom. Ďalšia dubáreň (17) bola na vodnom kanáli (v mieste rodinných domov Ruziaka a Antola).

Na Hybici postavili v roku 1803 dubáreň a stupy na výrobu plsti (15), mlyn (14) poblíž stál už predtým. Do dnešných čias sa zachovala iba kamenná pivnica vo svahu, z ktorého vyteká silný prameň vody, teraz napájajúci motel.

Mapka priemyselných objektov v okolí Kráľovej Lehoty

Poniže, na pravom brehu Hybice, bola postavená v roku 1807 a 1829 píla (13). Vodný kanál od nej viedol do mlyna (12) na rázceti v Červenom Kúte, ktorý postavili v roku 1779. V ňom sa odohrávala časť deja jedného z najväčších románov modernej slovenskej literatúry Tisícročná včela od hybského rodáka Petra Jaroša. Mlyn v rokoch 1889 – 1891 prestavali na moderný, pristavili k nemu pílu. Vo mlyne mleli až do roku 1968.

Koncom 19. stor. postavil vedľa mlyna v Červenom Kúte hybský urbár vápenku (11). Do prenájomu ju prevzali v roku 1891 Židia Singer a Kohn. Ti v roku 1903 vápenku prestavali na väčšiu a nakoniec ju od urbáru odkúpili. Dominoval jej vysoký murovaný komín. Zanikla po roku 1930.

V roku 1771 vybudovalo hrádocké panstvo na Maši železiareň (8) s vysokou pecou, v ktorej tavili rudu vyťaženu v Bockej doline, Svarínskej doline a pod Kriváňom. V roku 1856 prestavali vysokú pec na výkonnejšiu. Pred tavením sa ruda drvila vo vodnom mlyne a predpražila v 5 pražiacich peciach. Na Maši fungovala od roku 1848 aj stružiareň (9), v nej na 4 strojoch pracovalo 40 ľudí. Vyrábali tam aj fajky z koreňov strojov. Stroje poháňala voda z kanála idúceho z úpuste (10) na Váhu. Pozostatky vodného kanála od pily na Šmýkanci až po Mašu poznať doteraz. Mašu v tej dobe nazývali Veľký Hrádok, lebo v roku 1828 mala 27 domov v ktorých bývalo 165 obyvateľov, pričom celý Hrádok mal 61 domov so 414 obyvateľmi (Kráľova Lehota mala vtedy 101 domov s 900 obyvateľmi). Na Maši ešte poznať pozostatky rumoviska po vysokej peci a ďalších stavbách. Zachovala sa vážnica a klopačka, ktoré boli v rokoch 1964 – 1965 zrekonštruované a vyhlásené za technickú pamiatku, teraz je v nich múzeum.

Drevo, ktoré púšťali z dolín dole Váhom, poníže Maše zachytávali na hrabliach úpuste Výročka (7) a triedili ho v 2 bazénoch 100 m dlhých (6). Na brehu Váhu ešte stojí murovaný dom správcu hate. Odtiaľ išlo drevo plavebným kanálom až do pily (1) na vyšnom konci Hrádku.

V rokoch 1804 – 1805 v lokalite, ktorá sa doteraz volá Fabriky, postavili továreň na výrobu pušiek, karabín a pištolí (5). V 4 budovách vyrábali vyše 24 tisíc kvalitných zbraní ročne. Bola to jediná továreň tohto druhu v Uhorsku. Železo na výrobu brali z Maše. V roku 1813 zbrane prestali vyrábať a zriadili tam železiarske dielne.

Vedľa továrne na výrobu zbraní bola továreň na výrobu oleja na remeň (4). Na ľavom brehu Váhu na Lúčke pod Porúbkou bol už v r. 1645 mlyn (3), v ktorom ako posledný mlynárčil Viktor Moravčík do polovice 20. stor.

F. Bizub

Významní rodáci a osobnosti obce

LEHOTSKÝ, Ladislav - lesnícky výskumník

(25. 5. 1914 - Kráľova Lehota - 15. 4. 1997 Liptovský Hrádok, pochovaný v Kráľovej Lehote)

Otec Ľudovít Lehotský Katrenovie (1886 - 1951), maloroľník. Matka Katarína, rodená Lehotská Matiašovie (1893 - 1979). Manželka Mária, rodená Mrlianová (1916 - 1997), učiteľka.

Ľudovít školu navštevoval v rodisku (1920 - 1925). Študoval na gymnáziu v Liptovskom Mikuláši (1925 - 1934), Pedagogickej akadémii v Bratislave (1934 - 1935), lesníckej fakulte Vysokiej školy zemédskej v Brne (1938 - 1939) a Vysokiej škole technickej v Bratislave (1939 - 1942). Postgraduálne štúdium v odbore lesnícka ekonomika absolvoval na Vysokiej škole zemédskej v Brne (1962 - 1963) a v odbore ťažobná technológia na Vysokiej škole lesníckej vo Zvolene (1963 - 1964). Bol na študijných pobytoch v Poľsku (1956), Nemeckej demokratickej republike a Švédsku (1964), Sovietskom zväze (1965), Švajčiarsku (1969), Maďarsku (1972) a Juhoslávii (1973). Titul CSc. obhájil v roku 1961.

Učiteľ v Hybiach a Nižnej Boci (1935 - 1938), vedúci oddelenia lesného semenárstva Semenárskeho závodu v Liptovskom Hrádku (1942 - 1944 a 1948), prednosta Správy štátnych lesov v Kokošovciach (1945 - 1947), vedúci (1949 - 1951), potom hlavný pestovateľ (1952 - 1955) a hlavný inžinier (1956 - 1969) Lesného závodu v Liptovskom Hrádku, vedúci (1970 - 1974) a ako dôchodca zástupca vedúceho (1975 - 1986) liptovskohrádockej výskumnej stanice Výskumného ústavu lesného hospodárstva vo Zvolene. Externe prednášal na Vysokiej škole lesníckej vo Zvolene.

V liptovskohrádockom semenárskom závode zriadil laboratórium na zisťovanie kvality semien, robil pokusy so zaklíčováním semien pomocou stimulátorov a s dlhodobým skladovaním smrekového semena. Založil 7 ha provienčnej pokusnej plochy smrekovca na Podbansku,

Hore Záhumním na poľovačku

kde dokázal dedičnosť výškového a hrúbkového rastu i tvárnosť kmeňa. Semenárske plantáže smrekovca (červeného smreka) založil vedľa Kráľovej Lehoty v Koprovcici a pri osade Čierny Váh.

Napísal monografické práce Vrúbľovanie a vegetatívne rozmnožovanie lesných drevín, Výchova porastov a Šfachtenie lesných drevín, 8 výskumných záverečných prác, 9 pôvodných vedeckých prác a 27 referátov a odborných článkov najmä v časopisoch Les a drevo a Poľana. Z ruštiny preložil Ejtingenovo Pestovanie lesov a Zaborskeho Lesné kultúry. Publikoval v odborných časopisoch, bol členom vedeckých rád Povereníctva SNR, VÚHL a TANAPu.

Počas SNP sa zapojil do tajného manifestu Za obnovu ČSR, bol jedným z iniciátorov vzbury vojenskej posádky v Martine, ako dôstojník sa zúčastnil bojov v oblasti Vrútok, Donová a Banskej Bystrice. Bol poslancom KNV v Banskej Bystrici (1964 - 1968).

Držiteľ vyznamenaní Rad SNP (1945), Medaila SNP (1964), Vynikajúci pracovník lesného hospodárstva (1965), Budovateľ socialistickeho lesníctva (1968), Cena Vedeckej rady ministra lesného a vodného hospodárstva (1969), Za záslužnú činnosť v Slovenskom zväze protifašistických bojovníkov (SZPB), Medaila M. R. Štefánika, Zaslúžilý bojovník proti fašizmu, Za zásluhy a rozvoj Zväzu slovenských ochrancov prírody a krajiny a ďalších. **Bi**

Poznaj svoju obec

Pomenovanie vrchov v okolí obce II.

Hradská hora (796,3 m n.m.) – zalesnený vápencový hrebeň súbežne so štátnou cestou od Liptovskej koliby v Červenom Kúte po Liptovský Hrádok.

Baranec (2184,0) – tretí najvyšší vrch liptovskej časti Vysokých Tatier oddeľujúci Žiarsku a Jamnickú dolinu.

Stará púť – zalesnený vápencový hrebeň napravo od Liptovskej koliby v Červenom Kúte.

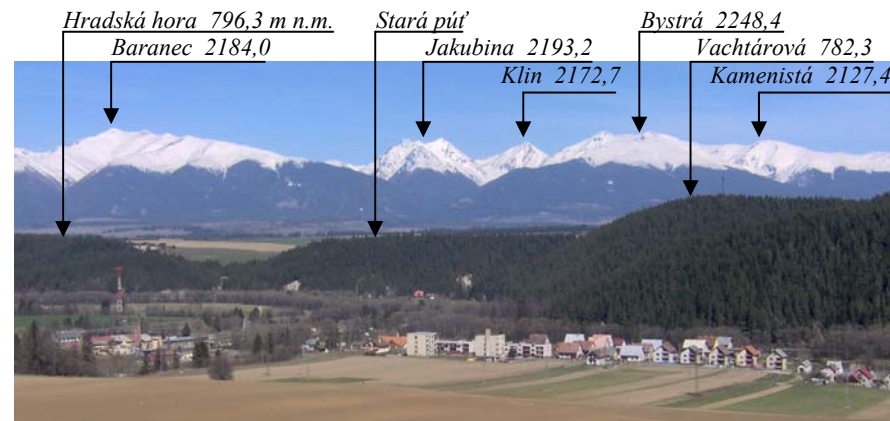
Jakubina (2193,2) – druhý najvyšší vrch liptovskej časti Vysokých Tatier oddeľujúci Jamnickú a Račkovú dolinu.

Klin (2172,7) – vrch na konci Račkovej doliny na štátnej hranici s Poľskom.

Bystrá (2248,4) – najvyšší vrch liptovskej časti Vysokých Tatier nad Račkovou, Bystrou a Kamenistou dolinou.

Vachtárová (782,3) – zalesnený vrch od Červeného Kúta po motel Hybe.

Kamenistá (2127,4) – vrch medzi Kamenistou a Tichou dolinou.

Pamätníky, pamätne tabule, kaplnky a kríže

V tejto rubrike budeme uverejňovať pamätníky, pamätne tabule, kaplnky a kríže nachádzajúce sa v Kráľovej Lehote a jej okolí.

Pamätník palatína Jozefa v osade Čierny Váh

Hlboké lesy dolín Čierneho Váhu boli kedysi výsadným poľovným revírom uhorských kráľov. Od dávnych čias sem chodili poľovať králi a príslušníci kráľovského dvora. V sprievode poľovnej družiny, ktorá tieto lesy strážila a napokon založila Kráľovu Lehotu, tu už v 13. a 14. storočí poľovali králi Belo IV., Ľudovít I. i Žigmund Luxemburský. Korunný princ, vnuk cisárovnej Márie Terézie a brat cisára Františka I., arciknieža Jozef Habsburský, palatín Uhorska v r. 1796 – 1847, tu poľoval 29. augusta 1804. Na pamiatku pobytu tohto vznešeného hosťa postavilo hrádocké komorské panstvo poblíž kaplnky hranatý pamätný kamenný stĺp. Je vysoký 3,5 m, so stenami 1,25 x 0,6 m.

Do západnej strany stĺpa (od cesty) je vytesaný latinský text: *Serenissimo Principi IOSEPHO Hung. Reg. PALATINO 29 augusti 1804 hic Hoskowa Adventus in Memoriae cum Devotio Hungarie Regnum aulica Cameralis*, čo slovensky a doplnené znie: *Jeho Výsosti kniežaťu Jozefovi, palatínovi Uhorska na pamiatku jeho návštevy tu na Hoškove 28. aug. 1804 postavila s úctou Uhorskokráľovská dvorná komora.*

Nápis na južnej strane: *Illust. D. Comes de Nadasd Suae et R.A.At. Camerarius. Illus. Dominus comes de Végh Supremus per Reg. Hungariae Provincialis Commissarialis Director.* Slovensky: *Osvietený pán gróf Nadasd, komorník Jeho Výsosti. Osvietený pán gróf Végh, krajský komisariálny riaditeľ Uhorska.*

Nápis na severnej strane: *Excell. D. Comes Joan. Szápary Suae Sercuitatis Supremus Aulae Praefectus Excell. D. Comes Steph. Illésházy II. Comitatum Liptoviensis et Trenchiniensis Perp. Sup. Comes.* Slovensky: *Vysoko urodzený pán gróf Ján Szápary, hlavný dvorný prefekt Jeho Výsosti. Vysoko urodzený pán gróf Štefan Illesházy, večitý hlavný župan sloutneho komitátu, Stolice Liptovskej a Trenčianskej.*

Nápis na východnej strane: *Spect. Dnus ... Emer. Pongrácz I. Cottus Liptov Subst. V: Comes Spect. Dnus Ant. Smreczáni I. Cottus Liptov Ord: Judlium.* Slovensky: *Urodzený pán Imrich Pongrácz, námestný podžupan sloutnej Stolice Liptovskej. Urodzený pán Anton Smreczáni, riadny slúžnodvorský sloutnej Stolice Liptovskej.*

Striešku stĺpa tvorí z kameňa vytesaný ohník. Vápencový pamätný stĺp ohlodal zub času, niektoré písmená sú nečitateľné, treba ho zrekonštruovať.

V blízkosti pamätného stĺpa sa ešte v roku 1955 nachádzala murovaná horáreň, kde bol počas návštevy palatína Jozef ubytovaný. Nad vchodom do nej bol umiestnený kamenný reliéf (chronogram) s nápisom: *ME JOSEFFI CHARI Hungariae Regni Palatini XXIX NAE AUGUSTI PRAESENTIAE SPLENDOR ORNAT SOLENSIS.* Slovensky: *Mňa sviatočná žiara prítomnosti milovaného uhorského palatína Jozefa v deň 29. augusta robí chýrečným.*

V dolinách Čierneho Váhu poľovali vzácní hostia aj neskoršie. V r. 1905 – 1918 tu mal v prenájme poľovný revír gróf Otto Seefried z Buttenheimu a často sem chodil aj so svojou manželkou Alžbetou, bavorskou kráľovskou princeznou, vnučkou cisára Františka Jozefa I.

Pamätný stĺp z r. 1804**Bi.**

11

Štatistické údaje za rok 2007

V roku 2007 sa narodilo	5 detí	z toho 1 dievča a 4 chlapci
umreli	4 obyvatelia	z toho 1 žena a 3 muži
príšahovalo sa	14 ľudí	z toho 8 žien a 6 mužov
odšahovalo sa	13 ľudí	z toho 7 žien a 6 mužov

Stav k 31. 12. 2007

počet obyvateľov	616	z toho 323 žien a 293 mužov
počet domov	191	z toho rodinných 167, z nich neobývaných 21
chaty a rekreačné zariadenia	15	
domy na ostatné účely	15	

v osade Svarín, v časti patriacej pod Kráľovu Lehotu, sú 4 chalupy a 15 chat.

Spoločenská rubrika**Štvrtý štvrťrok 2007****Narodili sa:** Radoslav Mudroň 27. 10. 2007**Dožili sa životného jubilea:**

50 rokov	Ján Božík	07. 10. 1957	Lýdia Vrlíková	02. 11. 1957
	Jana Lehotská, č.d. 202	25. 12. 1957	Miloš Lehotský, č.d. 226	25. 12. 1957
55 rokov	Mgr. Anna Cerovská	29. 11. 1952		
60 rokov	František Kráľovský	17. 11. 1947		
65 rokov	Eva Lehotská, č.d. 190	01. 10. 1942		
80 rokov	Ján Lehotský, č.d. 71	04. 10. 1927		

Opustili nás: Jozef Strapň, 83 ročný 02. 10. 2007
Samuel Lehotský, č.d. 103, takmer 86 ročný 31. 12. 2007

Prvý štvrťrok 2008**Narodili sa:** Michal Líška 04. 01. 2008 Terézia Vrbičanová 26. 01. 2008**Dožili sa životného jubilea:**

50 rokov	Katarína Kúdolová	24. 01. 1958	Oľga Šmihulová	28. 02. 1958
	Ľubica Mrlianová	20. 03. 1958	Božena Sopková	22. 03. 1958
55 rokov	Eva Lehotská, č.d. 128	15. 01. 1953	Eva Lehotská, č.d. 210	28. 02. 1953
	Eva Hlubocká	22. 03. 1953	Stanislav Gerec	31. 03. 1953
60 rokov	Oľga Lehotská, č.d. 214	03. 01. 1948	Albína Kunajová	02. 03. 1948
65 rokov	Štefan Sadloň	22. 03. 1943		
70 rokov	Marieta Michalidesová	12. 03. 1938		
80 rokov	Helena Blaschkeová	18. 01. 1928	Vlasta Mrlianová	25. 01. 1928
85 rokov	Johana Lehotská, č.d. 121	30. 01. 1923		

Opustili nás: Pavla Lesáková, takmer 92 ročná 29. 03. 2008

K R Á Ľ O V A L E H O T A , obecný časopis. Vychádza štvrťročne. Vydáva Obecný úrad Kráľova Lehota. Redakčná rada: Ing. Jozef Cerovský, Milan Lehotský, Jozef Lesák, Vladimír Kaprini. Redaktor a grafická úprava: František Bizub, 032 33 Kráľova Lehota 164, tel.: 0907 652406, e-mail: bizubf@mag-net.sk. Tlač: REPROservis - DTP štúdio Liptovský Mikuláš. Náklad: 230 kusov.

12